

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

20 02

Afnametijdstip 1

Inzenden scores

Uiterlijk op 12 april de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar de Citogroep zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met zoveel mogelijk overeenkomstige toepassing van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Van overeenkomstige toepassing is ook de Regeling beoordeling centraal examen, CEVO 94-427, Uitleg Gele katern nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examiner. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examiner past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

1a De directeur kan een tweede corrector aanwijzen. In dat geval dient in dit correctievoorschrift voor “gecommitteerde” telkens te worden gelezen: “tweede corrector”. Indien de directeur geen tweede corrector aanwijst zijn de betreffende bepalingen niet van toepassing.

2 De directeur doet de van de examiner ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examiner en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommitteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten, die geen gehele getallen zijn, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

- 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;
- 3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;
- 3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 66 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

6 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Indien geen tweede corrector is aangewezen stelt de examinerator de score vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer die de school heeft vastgesteld.

De CEVO zal een waarde voor de normeringsterm N bekend maken, die zou hebben gegolden, als deze toets als centraal examen was afgenomen.

3 Antwoordmodel

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Cultuur van Romantiek en Realisme in de negentiende eeuw

Maximumscore 2

- 1 Hij maakte ballet *toegankelijker* door meer plaatsen voor een lagere prijs te realiseren. Hij creëerde tegelijkertijd *meer vraag*, omdat hij de kaartjes moeilijk verkrijgbaar maakte. Hij gaf een beperkte selectie van het publiek het *privilege* om dansers en (met name) danseressen achter de schermen te ontmoeten.

drie antwoorden goed	<u>2</u>
twee antwoorden goed	<u>1</u>
één antwoord goed	<u>0</u>

Maximumscore 2

- 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Triomf: de bourgeoisie had de rol van de 'gevallen' adel overgenomen; (zij vulde nu de operatheaters)
Exclusiviteit: in Versailles speelde zich het politieke en culturele leven rond de Franse koning af; (nu moest het operagebouw een zelfde exclusieve functie voor de bourgeoisie vervullen)

<u>1</u>
<u>1</u>

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 3	
<p>3 ☐ drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprookjes als verhaallijn • de tegenstelling tussen goed en kwaad • de tegenstelling tussen de ideale / moreel verheven eigenschappen en de kwaadaardige en destructieve eigenschappen • verlies van een geliefde • verlangen naar het onbereikbare / de onbereikbare liefde • de tegenstelling tussen het aardse en het hemelse • Het verhaal speelt zich (ten dele) af in een ver, geheimzinnig oord. <p>per goed antwoord</p>	<u>1</u>
Maximumscore 2	
<p>4 ☐ twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Spitzen</i>: danseressen verkregen door het kleine wrijfvlak van de spitzen een bijna bovenmenselijke snelheid, of: danseressen konden zich door middel van spitzen bijna letterlijk van de aarde verheffen. • <i>Zweefsprongen</i>: door lang en hoog in de lucht te hangen, riepen dansers en danseressen de illusie op van bovennatuurlijke wezens die zich aan de zwaartekracht konden onttrekken. • <i>Tilwerk</i>: de danseres werd door een mannelijke partner tot meer in staat gesteld dan normaalgesproken mogelijk is. Hij ondersteunt haar, opdat zij het publiek kan verbazen / in de lucht kan zweven. • <i>Tutu</i>: deze doorzichtige, gazen rokken (die in meer lagen werden gedragen) vergrootten het onaardse, zwevende effect van danseressen tijdens het bewegen. <p>per goed antwoord</p>	<u>1</u>
Maximumscore 2	
<p>5 ☐ <i>Inhoud</i> (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Giselle verandert van naïef/levenslustig in teleurgesteld/wanhopig. • In de waanzincène neemt Giselle afscheid van alles wat haar dierbaar was. • Giselle zwaait met een zwaard en steekt zich dood. <p><i>Vorm</i> (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> • De scène is sterk pantomimisch, of: De scène wordt meer gespeeld dan gedanst. • Giselle wankelt als zij gaat dansen / ze kan niet meer dansen. • losse haardracht • De cameravoering is zodanig dat je als het ware door de ogen van Giselle kijkt. 	<u>1</u>
Maximumscore 2	
<p>6 ☐ <i>Bezetting</i>: een groot vrouwelijk ensemble/corps de ballet overheerst</p> <p><i>Kleding</i>: de danseressen dragen allemaal dezelfde witte tutu's</p>	<u>1</u> <u>1</u>

Maximumscore 4

- 7 twee van de volgende *realistische* kenmerken (eerste acte):
- Het leven (van alledag) staat centraal.
 - Om duidelijk te maken dat het om de alledaagse realiteit gaat, spelen de scènes zich letterlijk overdag af.
 - Er is sprake van standsverschil tussen de graaf en Giselle.
 - Giselle is een 'gewoon' meisje.
 - De natuur wordt gepresenteerd als een alledaags/nuttig gegeven.
 - De sterfscène is concreet weergegeven.

twee van de volgende *romantische* kenmerken (tweede acte):

- Giselle bevindt zich in een schemerzone/fantasiewereld tussen leven en dood.
- Giselle is een geestverschijning geworden.
- De nacht/het maanlicht speelt een belangrijke rol.
- De natuur speelt een betoverende en/of symbolische rol.
- Giselle vertegenwoordigt het moreel verhevende / de trouw tot in de dood.
- De dood en het afscheid staan centraal.
- De liefde is onbereikbaar geworden.

per goed antwoord

1

Maximumscore 2

- 8 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- Giselle vertegenwoordigt het plattelandsmeisje, Albrecht de adel. Het standsverschil staat een huwelijk tussen de twee in de weg.
 - Giselle vertegenwoordigt het moreel goede van een plattelandsmeisje, Albrecht het corrupte van de adel die zich met mensen van lagere komaf vermaakt.

indien een deel van het antwoord goed

1

Maximumscore 1

- 9 één van de volgende:
- Het leven is van de dagelijkse werkelijkheid afgesneden.
 - In de psychiatrische inrichting gaan de vrouwen allemaal op dezelfde manier gekleed in een soort wit uniform, net zoals de Wili's allemaal hetzelfde witte kostuum dragen.
 - De vrouwen zijn ontdaan van hun individualiteit.
 - De vrouwen staan/komen los van de werkelijkheid, uitgedrukt door de zweefvlieg-achtige bewegingen.

Maximumscore 3

- 10 versie Mats Ek:
- *Kleding*: deze is niet sprookjesachtig, maar een verwijzing naar de realiteit, of: er wordt gedanst op blote voeten 1
 - *Verhouding tussen man en vrouw in het duet*: deze zijn meer gelijkwaardige partners 1
 - *Ruimtegebruik*: de grond wordt ook gebruikt om over te bewegen 1

Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw - I**Maximumscore 2**

- 11 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
- Op het schilderij op afbeelding 1 is de boom nog wel herkenbaar, maar de vormen zijn sterk geabstraheerd 1
 - Op het schilderij op afbeelding 2 is de boom nauwelijks meer herkenbaar, het is veeleer een abstracte compositie. Slechts de belangrijkste lijnen van de boom zijn overgebleven 1

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

12 *Abstract* (één van de volgende): 1

- Het schilderij bestaat alleen uit horizontale en verticale lijnen zonder vormen, waardoor je het als een abstract schilderij kunt beschouwen.
- Het schilderij laat de structuur achter de werkelijkheid zien: het is geen letterlijke schildering naar de waarneming (van pier en oceaen), maar een schematische weergave ervan.

Naar de waarneming (één van de volgende): 1

- Het schilderij verwijst qua structuur naar de verticale lijnen van een pier en/of de horizontale lijnen van de golven van de zee.
- In het schilderij kun je een bepaald ritme onderkennen dat te herleiden is tot de golfbewegingen van de zee.

Maximumscore 2

13 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

- *Het horizontale/passieve*: de tonen van de lage partij worden relatief lang aangehouden en hebben weinig verschil in toonhoogte 1
- *Het verticale/actieve*: de tonen van de hogere partij zijn korter en gaan steeds eerst omhoog en dan naar beneden 1

Maximumscore 1

14 één van de volgende:

- Het door van Domselaer aangegeven uitgangspunt van horizontale en verticale elementen is eveneens in veel schilderijen van Mondriaan te vinden, zoals dat op afbeelding 3.
- Het niet beweeglijke element (de harmonie) vertegenwoordigt de horizontale lijnen. De beweging (de melodie) vertegenwoordigt de verticale lijnen.

Maximumscore 1

15 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):

- Bij het horen van de compositie van Van Domselaer komt iemand waarschijnlijk niet zelf op het idee van horizontale en verticale lijnen, omdat de directe waarneming van deze begrippen ontbreekt. Daarvoor is eerst wat achtergrondinformatie nodig.
- Muziek is minder visueel gericht; begrippen als verticaal en horizontaal zullen bij muziek dus uitgelegd/geïnterpreteerd moeten worden.

Maximumscore 2

16 Mondriaans ideeën over de drie primaire tonen en de zogenaamde niet-tonen lijken erg op zijn ideeën over de primaire kleuren en niet-kleuren.

Mondriaan gebruikt in afbeelding 4 de drie primaire kleuren (rood, blauw en geel) tegenover (twee van) de niet-kleuren (zwart, wit en grijs).

Indien een deel van het antwoord goed 1

Maximumscore 1

17 voorbeelden van goede antwoorden (één van de volgende):

- Mondriaan bracht een evenwicht aan tussen verticale en horizontale lijnen / tussen vlakken, zodat deze (net als bijvoorbeeld samenklank en melodie) een harmonieus geheel vormen.
- Mondriaan maakte een afgewogen beeld, waarin kleuren (net als klanken/instrumenten) een harmonieus geheel vormen.

Maximumscore 2

- 18 twee van de volgende:
- Er wordt gebruik gemaakt van mechanische instrumenten (pianola's).
 - Er worden ook niet-instrumenten, zoals een sirene, gebruikt.
 - De melodie is ondergeschikt gemaakt aan repeterende ritmes, zodat het geheel iets 'machinaals' krijgt.
 - massale klank

per goed antwoord

1**Maximumscore 2**

- 19 muziekfragment 3 in vergelijking met muziekfragment 2 (twee van de volgende):
- Er komen minder mechanische instrumenten in voor.
 - Het wekt veel minder de indruk van een grote orkestmachine.
 - veel gedifferentieerder in structuur/klank/dynamiek
 - helder klankbeeld

per goed antwoord

1**Cultuur van het moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw - II****Maximumscore 1**

- 20 één van de volgende:
- Bij dit gebouw is gebruik gemaakt van koel/glad/glanzend metaal. Dit materiaal was niet eerder op deze manier in architectuur gebruikt en oogde daardoor erg modern.
 - (ook goed:) De Art Deco-stijl werd gezien als de stijl van de nieuwe, moderne tijd.

Maximumscore 1

- 21 één van de volgende:
- Het gebouw was reclame voor het bedrijf Chrysler.
 - Het gebouw heeft veel (gebogen vormen van) staal en ook de decoratieve elementen zijn van metaal. Dit verwijst naar auto's.
 - De decoratie verwijst naar auto's / wioldoppen / gevleugelde vormen afgeleid van de radiatorcapen.
 - Wanneer je dit gebouw bij zonlicht ziet is het (letterlijk) oogverblindend en nieuw. Dit moest het commerciële bedrijf dat hierin zetelde symboliseren.

Maximumscore 2

- 22 twee van de volgende:
- De kunstenaar krijgt hierdoor meer bekendheid bij het kunstkopend publiek van een galerie. Dit levert nieuwe mogelijkheden voor tentoonstellingen en verkoop van werken op.
 - De kunstwerken van de kunstenaars worden verkocht door de galeriehouder (, die daarvoor een bemiddelende rol speelt).
 - Door te exposeren bij bekende galerieën wordt de marktwaarde van de kunstenaar verhoogd.

per goed antwoord

1**Maximumscore 1**

- 23 één van de volgende:
- Door de licht-weerkaatsende pailletten wordt bij het dansen het glamourachtig effect versterkt.
 - Door de zijde en de losse draden met pailletten wordt een nog grotere beweeglijkheid en snelheid gesuggereerd.

Maximumscore 1

- 24 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Er is geen sprake van afgeronde melodieën. Na elkaar worden telkens korte motiefjes / enkele tonen gespeeld. Soms is er zelfs geen sprake van motiefjes, maar wordt een groepje tonen telkens herhaald.

Maximumscore 2

- 25 *Kleur*: De combinaties van heldere, fel gekleurde vlakjes zorgen voor een beweeglijk/dynamisch beeld/patroon, waaruit je de levendige/drukke stad New York als inspiratiebron zou kunnen afleiden 1
Vorm: De rechte/hoekige vlakken en lijnen zou je kunnen relateren aan de visuele (beeld)kenmerken van de stad New York 1

Maximumscore 2

- 26 *Het schema-achtige*: de herhaalde rechthoeken en de grote horizontale en verticale lijnen 1
De korte motiefjes: de kleine groepjes gekleurde blokjes 1

Maximumscore 2

- 27 nieuw zijn (twee van de volgende):
• Het ontbreken van zwarte lijnen, of: de lijnen bestaan ook uit kleurvlakken.
• Het geheel van lijnen en vlakken is meer complex.
• Het werk is opgebouwd uit kleinere kleurvlakken.

per goed antwoord 1

Maximumscore 2

- 28 *voorstander*, bijvoorbeeld de twee volgende:
• Er is in Nederland een omvangrijke collectie werk van Mondriaan, maar werk uit de laatste fase ontbrak. Daarom is het verantwoord dat dit werk aangekocht is.
• Goede kunst is duur. Wanneer je beleid wil voeren met (belangrijke) representatieve werken in de collectie, moet je fors investeren.
of
tegenstander, bijvoorbeeld de twee volgende:
• Er zijn al heel veel werken van Mondriaan aanwezig in de Nederlandse museumcollecties; daarom hoefde dit werk niet perse aangekocht te worden
• Voor deze prijs hadden meerdere andere kunstwerken gekocht kunnen worden.

per goed antwoord 1

Massacultuur in de tweede helft van de twintigste eeuw**Maximumscore 1**

- 29 *Intercultureel* (één van de volgende):
• cast / samenstelling van de groep
• familieachtergronden

Maximumscore 2

- 30 □ De kern van een goed antwoord moet zijn dat niet alleen de (verschillen in) culturele achtergrond nadruk krijgt/krijgen, maar dat juist ook de individuele eigenheid/verschillen naar voren gebracht wordt/worden, zoals (twee van de volgende):
- *Opkomst*: de kistjes hebben allemaal een andere inhoud, maar die hebben niet noodzakelijk iets te maken met de culturele achtergrond (Indische jongen met koelkastje bijvoorbeeld).
 - *Openingsgroet*: de verschillende bewegingen verwijzen eerder naar het eigen karakter dan naar de (dans)cultuur van het land van afkomst.
 - *Familiebanden*: de spelers blijken, los van hun culturele achtergrond, gemengde familierelaties te hebben.

per goed antwoord

1

Maximumscore 1

- 31 □ Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- Het verschijnsel van de gecompliceerde familierelaties is duidelijk genoeg na een paar voorbeelden. Alle verhalen na elkaar zijn niet nodig. Om toch duidelijk te maken dat er bij iedereen wel vergelijkbare situaties bestaan kiest de regisseur voor deze uitwerking.
 - Het gecompliceerde van de familierelaties wordt hierdoor versterkt.

Maximumscore 2

- 32 □ De dans is opgebouwd uit typische bewegingen uit allerlei culturen
Voorbeelden (twee van de volgende):
- de stamp met de rechtersoet (Marokko/Afrika)
 - de draaiende pols (Israël)
 - het achteroverbuigen (Marokko)
 - de klompdans met de handen in de zij (Nederland)

Opmerking

Als maar één voorbeeld gegeven is, voor dit onderdeel van het antwoord geen punt toekennen.

1

1

Maximumscore 2

- 33 □ twee van de volgende:
- De hele groep danst steeds in dezelfde richting.
 - De hele groep maakt dezelfde bewegingen, of: het is een ensembledans.
 - Er wordt gedanst op één soort muziek (Turkse filmmuziek), of: het slagwerkritme loopt constant door.
 - De soepele overgangen maken de dans tot een eenheid.

per goed antwoord

1

Maximumscore 2

- 34 □ drie van de volgende:
- een levend decor van sinaasappelbomen
 - een geluidsdecor van Marokkaanse muziek
 - een vooruitwijzing doordat het publiek het meisje al ziet waar het later om gaat
 - Hassan wast zich niet met echt water, of: pantomime.
 - De geliefden ontmoeten elkaar in een gedanst duet.

drie antwoorden goed

2

twee antwoorden goed

1

één antwoord goed

0

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
35 □ Uit de gegeven voorbeelden moet blijken dat de begrippen universeel, individueel en cultureel duidelijk onderscheiden worden en begrepen zijn, zoals: <i>universeel</i> : het hebben van familie/liefde komt overal en altijd voor <i>individueel</i> : persoonlijke inhoud van het kistje, of: eigen motoriek bij het uitvoeren van de openingsgroet <i>cultureel</i> : specifieke dansbewegingen / reinigingsritueel / het probleem van verliefd worden op iemand met een andere achtergrond	<u>1</u> <u>1</u> <u>1</u>

Maximumscore 1

- 36 □ Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
Belangrijk:
- Een financier/subsidiegever kan naast artistieke kwaliteit aanvullende eisen stellen, zoals in dit geval: aansluiting bij de culturele diversiteit in de maatschappij.
 - Onder meer door middel van subsidie kunnen politieke/maatschappelijke doelstellingen nagestreefd worden en de kunstsector dient daarin geen uitzonderingspositie te hebben.
 - Kunst hoort geen eilandje in de maatschappij te zijn, maar rekening te houden met de culturele samenstelling van de bevolking.
of:
Niet belangrijk:
 - Bij kunst dient artistieke kwaliteit het belangrijkste/enige criterium te zijn.
 - De inhoud van kunst dient bepaald te worden door de kunstenaar, niet door een financier/subsidiegever.

Bronvermelding muziekfragmenten

muziekfragment 1

Jakob van Domselaer – Proeven van Stijlkunst, Compositie nr. 4, begin
Jakob van Domselaer, do records 001

muziekfragment 2

George Antheil – Ballet Mécanique, uitvoering 1999, begin
University of Massachusetts - Owell percussion ensemble
EMF CD020

muziekfragment 3

George Antheil – Ballet Mécanique, uitvoering 1953, begin
Fighting the waves, music of George Antheil,
BMG classics 09026 68066 2

muziekfragment 4

Meade Lux Lewis – Honky Tonk Train Blues
Boogie Woogie, Volume 1, Piano Soloists
JASMCD 2538

Einde